

production. Difficult working conditions, the poor state of economic infrastructure in the alpine meadows, labour migration of the local population, unprofitable in the Ukrainian market economy, high-mountain farms, in general, caused a decline not only in the Hutsulshchyna, but also in the all of Carpathian region.

Within the alpine meadows of the Carpathian's region are popular tourist routes, to which the objects of polonyna's farming (housing the mountain of the shepherds, facilities for livestock, sacred buildings), manufacturing products of high mountain farming have attractive value, and dairy products are subject of consumer demand of tourists. In the cold season housing mountain shepherds are using for overnight stays, because of the lack of tourist shelters. Therefore, the concept of "alpine meadows" and "tourism" in the Carpathian's region to be inseparable, although their relationship and has a spontaneous nature. Targeted regional policies, that with given the requirements of sustainable development of mountain areas, combined these phenomena in functional-integral system are no. With a rational approach, as the experience of other countries of the Carpathian region of Europe – Slovakia, Poland, Romania, alpine meadows and managing them can become a factor of tourist attractiveness of the region. Natural territorial complexes of high mountain farming in Chornogora farms have considerable recreational potential for the organization of tourism activities, mainly, hiking and traking. This is due to the fact that the studied objects have all the necessary features, notably the high visibility of alpine meadows, because most of the slopes with great views of the main ridge of Chornohora, the neighboring arrays, and even Romanian Carpathian. Also all the alpine meadows have good pedestrian accessibility.

At the same time, despite the high recreational potential and a long tradition of management, high mountain farming gradually deteriorate. The main reason for this is the low economic viability of such farms. So, according to workers, who spend the summer in the alpine meadows, there are great problems with sales, the tradition of farming is nobody to pass, because young people do not have much desire to engage in the care of cattle in the highlands, due to the fact that during the period of the summer worker on the alpine meadows doing a huge amount of work every day, and the payment for such work is not high. Also, the owner of the high mountain farms are about half the milk production or finished products to give the owner of cattle, which he attends during the summer.

With the development of recreational activities creates an opportunity to familiarize visitors with traditional folk traditions of farming in high-mountain conditions, which, in our opinion, should bring economic benefits to local residents and, simultaneously, to increase the economic value of high mountain farms and to prevent the complete decline of this traditions.

Key words: alpine meadow, traking, hiking, Chornogora, GIS-technologies, remote sensing of the Earth.

Надійшла 16.07.2018р.

УДК 338.48

Петро ЦАРИК

ОЦІНКА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПОДІЛЛЯ

Проведено оцінку історико-культурних рекреаційних ресурсів Поділля за бальною методикою атрактивності розробленої В. Кравцівим, Л. Гринів, С. Копач, С.Кузиком в розрізі адміністративних районів Поділля. Виявлено рівні атрактивності певних населених пунктів та адміністративних районів. Проведено класифікацію адміністративних районів Поділля за кількістю історико-культурних об'єктів та станом їх збереження і рекреаційною привабливістю. Проаналізовано проблеми та перспективи використання історико-культурних рекреаційних ресурсів Подільського регіону

Ключові слова: історико-культурні рекреаційні ресурси, бальна оцінка, Поділля.

Постановка проблеми. Досвід багатьох країн світу, зокрема розвинутих, засвідчує, що історико-культурні об'єкти можуть бути визначальними у формуванні попиту на туристичні ресурси та визначати види рекреаційної діяльності, напрями та обсяг туристичних потоків у певній місцевості.

В Україні історико-культурні об'єкти практично не оцінені як туристичні ресурси, більшість визначних пам'яток не введені у туристичні маршрути, що призводить до їхнього обмеженого використання, часто відсутні навіть елементарні вказівники на автошляхах на визначні місця. Все це відчутно впливає на вітчизняний туристичний бізнес, який за належної реклами може давати значний економічний і соціальний ефект.

Аналіз останніх досліджень і публіка-

цій. Оцінці різноманітних видів туристсько-рекреаційних ресурсів, у тому числі і історико-архітектурних присвячена велика кількість різноманітних публікацій, зокрема Л.А.Багрової, Н.В. Багорова, В.С. Преображенского, В.І. Мацоли, Ю.Ф. Безрукова, О.О. Бейдика, С.А.Генсирука, О.О.Любіцевої, В.І. Стафійчука, П.О. Масляка, В.С. Кравціва, Л.С. Гринів, М.В. Копач, С.П. Кузика, С.Р. Новицької, І.В. Смаль, Л.П. Царика, П.Л. Царика, К.Д. Дударчук та багатьох інших.

Метою дослідження є оцінка історико-архітектурних рекреаційних ресурсів, пам'яток культурної спадщини Подільського регіону.

Виклад основного матеріалу. Відомий дослідник туризму В. Мацола із Закарпаття пропонує оцінювати рекреаційно-туристичну значущість території за щільністю пам'яток

історії та культури на 100 км² площі. Причому він рекомендує визначати щільність пам'яток найвищого класу (загальнонаціонального та міжнародного значення). Беручи за основу показники в Україні, де щільність усіх фіксованих пам'яток становить 7,9 одиниць на 100 км², пам'ятки загальнонаціонального значення становлять — 0,7 і, наприклад, у Львівській області — 18 і 1,8. Дотримуючись таких даних, В. Мацола (1997) пропонує оцінювати одним балом території, де ці показники становлять менше 8 одиниць, двома балами — 8-18 і трьома — понад 18 одиниць/100 км². Безперечно, такий підхід можна застосовувати для оцінки ІКТР великих регіонів, а не для визначення історико-культурного туристичного потенціалу поселення чи навіть окремого адміністративного району. [5]

Мінчанка Н. Полінова запропонувала підхід, який для оцінки пізнавальної цінності містить критерії: рівень організації об'єктів для показу; місцезнаходження туриста стосовно об'єкта огляду. За рівнем організації історико-культурні об'єкти в такому випадку розподіляють на спеціально підготовлені для показу і не підготовлені, а за місцезнаходженням суб'єкта до об'єкта огляду – на інтер'єрні й екстер'єрні історико-культурні об'єкти. Ці термінологічні звороти, а також поняття про необхідний час огляду історико-культурних об'єктів взяті до уваги, при розробці оціночних шкал запропонованої бальної системи оцінок ІКТР.

Для оцінки історико-культурних рекреаційних ресурсів Поділля було обрано бальну методику атрактивності розроблену В. Кравцівим, Л. Гринів, М. Копач, С.Кузиком.

Сутність бального підходу оцінки історико-культурних туристичних ресурсів полягає в тому, що оціночні шкали побудовані на подальшій структуризації видових компонентів відповідно до історико-культурної вагомості явищ, які їх характеризують, і часу, необхідного для огляду таких об'єктів. Необхідний час огляду визначають спеціалісти-експерти. Що більше часу витрачають для пізнання об'єкта, то вища пізнавальна цінність, а це означає: вищий оціночний бал йому присвоюють. [6]

Найскладнішим і відповідальним завданням була розробка оціночних шкал для окремих показників. Адже необхідно було визначити певні закономірності для переходу від виміру до оцінки. У запропонованій методиці подано 14 підгруп, які отримали внаслідок структуризації п'ять підвидів ІКТР (Археологічні об'єкти; Меморіальні пам'ятки, пов'язані з

історичними подіями, національно-визвольними змаганнями, війнами, бойовими та культурними традиціями, Пам'ятники учасникам історичних подій, національно-визвольних змагань, війн, діячам історії та культури; Пам'ятки архітектури; Пам'ятки оборонного будівництва; Сакральні споруди або культова архітектура; Пам'ятки народної архітектури; Грамадські споруди; Палацово-паркові ансамблі; Сучасні пам'ятки архітектури; Пам'ятки професійних художніх промислів; Пам'ятки народних художніх промислів; Пам'ятки музейної культури; Пам'ятки фольклору). Кожному з них притаманний логічний набір показників, що оцінюються за п'ятибальною шкалою (1 — дуже низька; 2 — низька; 3 — середня; 4 — висока; 5 — дуже висока).

Наступний етап оцінювання пов'язаний з об'єднанням покомпонентних балів, отриманих за окремими блоками історико-культурних туристичних ресурсів, в інтегральну величину. Загальна сума балів характеризує пізнавальну цінність ІКТР окремого поселення або місцевості:

$$A = \sum_{i=1}^n P_i + \sum_{i=1}^n T_i + \sum_{i=1}^n S_i + \sum_{i=1}^n R_i + \sum_{i=1}^n F_i,$$

де A — інтегральний показник пізнавальної цінності історико-культурних туристичних ресурсів окремого поселення, місцевості; P — компоненти пам'яток історії та культури; T — компоненти архітектурних пам'яток; S — компоненти художніх промислів і ремесел; R — компоненти етнографічних пам'яток; F — компоненти пам'яток народної творчості.

Для зручності оцінювання (зіставлення та порівняння оціночних параметрів) важливо ввести поняття "коефіцієнт пізнавальної цінності" (K). Він дорівнює відношенню суми отриманих балів оцінки ІКТР окремого поселення, місцевості до максимально можливої кількості балів, яка наведена у шкалі оцінок:

$$K_p = \frac{A}{A_{\max}},$$

де A — сума балів пізнавальної цінності історико-культурних туристичних ресурсів окремого поселення, території (блоку); A_{\max} — максимально можлива сума балів за шкалою бальної системи оцінок.

Цей коефіцієнт зручний для визначення рівня привабливості не лише комплексу історико-культурних ресурсів, а й окремих блоків. Для цього достатньо поділити отриману суму балів на максимально можливу кількість балів у розрізі окремих блоків ІКТР.

Зауважуючи значення K_p , можна здійснити таке ранжування рівнів пізнавальної цінності ІКТР:

- 0,86—1,00 — унікальні;
- 0,65—0,85 — високоатракативні;
- 0,45—0,64 — середньоатракативні;
- 0,25—0,44 — малоатракативні;
- менше 0,25 — неатракативні. [6]

Зважаючи на це, нами було проведено атракативну оцінку історико-культурних ресурсів Поділля згідно з переліками об'єктів історико-культурної спадщини Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей. Згідно

цих реєстрів у Подільських областях нараховується 200 (Тернопільська), 251 (Хмельницька) і 189 (Вінницька) таких об'єктів відповідно (640 загалом). Щодо територіального розподілу пам'яток то в межах Вінницької області він є більш менш рівномірним (найбільша кількість 17 одиниць знаходиться у Вінниці), у Хмельницькі області половина всіх історико-архітектурних пам'яток (130 одиниць) знаходиться у Кам'янці-Подільському, на Тернопільщині можна виділити кілька центрів: Кременець, Бережани, Бучач, Терехівля, Збараж тощо. (рис. 1.)

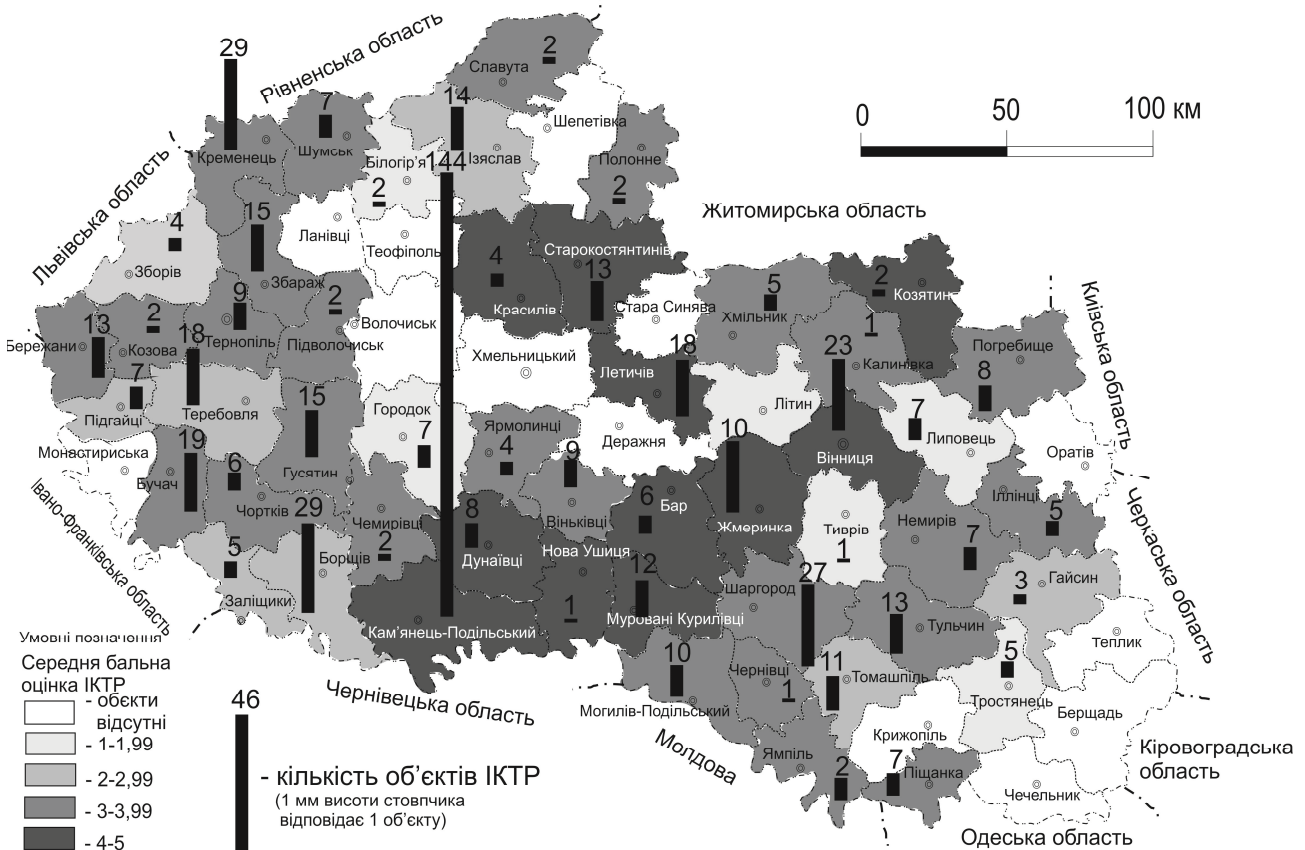

Рис. 1. Атракативна оцінка історико-культурних рекреаційних ресурсів Поділля (розроблено автором)

Визначальним показником цієї оцінки є стан та збереження історико-культурних об'єктів. Найбільшу атракативність будуть мати комплекси споруд різних підвидів ІКТР збережені у повному або майже повному обсязі із функціонуючими музеями, екскурсійними маршрутами тощо. Звісно перевагу будуть мати об'єкти розташовані в межах історико-архітектурних заповідників, яких у межах Поділля нараховується сім. Найбільш атракативним є Національний історико-архітектурний заповідник (ІАЗ) «Кам'янець» який нараховує понад 130 об'єктів, не менш унікальними є архітектурні комплекси ІАЗ у Бережанах, Кременеці та Почаєві, Меджибожі, Самчиках та Буші. Окремо слід згадати ІАЗ «Замки Тернопілля» який вк-

лючає 10 замків та один палац, що розташовані у різних населених пунктах.

Згідно проведеної оцінки можна провести типізацію адміністративних районів Поділля за кількістю і станом збереження історико культурних об'єктів:

- Окремо слід виділити Кам'янець-Подільський район в якому нараховується 144 об'єкти історико-культурної спадщини з досить високим ступенем збереження, сучасної реставрації та концентрації більшості із них в одному місці, що робить Кам'янець-Подільський рекреаційно-туристичним центром міжнародного значення.
- Наступною групою районів є Шаргородський, Вінницький, Борщівський та

Кременецький райони з кількістю ІКТР більше 20 одиниць і дещо нижчим рівнем їх збереження (особливо це стосується Борщівського району). Слід також зазначити, що у Кременецькому та Вінницькому районах більшість об'єктів знаходяться в містах Кременець, Почаїв і Вінниця відповідно, а у Борщівському та Шаргородському розосереджені територіально.

- До третьої групи районів слід віднести Старокостянтинівський, Летичівський, Мурованогуриловецький, Жмеринський райони з кількістю ІКТР від 10 до 20 одиниць та досить високим рівнем їх збереження та атрактивності.
- Бережанський, Збаражський, Гусятинський, Терехівський, Бучацький, Ізяславський, Томашпільський, Тульчинський адміністративні райони слід віднести до групи районів з кількістю ІКТР від 10 до 20 одиниць та середнім рівнем атрактивності.
- Наступну групу районів складатимуть райони з кількістю ІКТР від 1 до 10 одиниць (Шумський, Зборівський, Козівський, Підгаєцький, Підволочиський, Чортківський, Заліщицький, Славутський, Полонський, Городоцький, Красилівський, Ярмолинський, Новоушицький, Хмільницький, Козятинський, Калинівський, Липовецький, Погребищенський, Барський, Липовецький, Немирівський, Іллінецький, Гайсинський, Тростянецький, Тиврівський, Чернівецький, Ямпільський, Піщанський, Тростянецький,) з різними рівнями сучасного стану об'єктів (від залишків замкових споруд, до збережених палацових споруд). Слід зазначити, що в цю групу районів з невисоким загальним рівнем туристичної привабливості належить 29 із 64 районів Поділля, що складає 45,31% від їх загальної кількості.
- І останню групу районів складають Лановецький, Монастирський, Волочеський, Теофіпольський, Шепетівський, Хмельницький, Деражнянський, Старосинявський, Літинський, Оратівський, Крижопільський, Бершадський, Теплицький, Чичельницький, де згідно офіційним переліками історико-культурної спадщини не зафіксовано жодного об'єкта ІКТР (всього

14 районів, що складає 21,9% від їх загальної кількості.)

Зниження атрактивності деяких населених пунктів та районів зумовлено низьким рівнем збереженості історико-архітектурних об'єктів у їх межах, їх аварійним станом (наприклад Червоногородський замок), відсутністю музейних експозицій, екскурсиводів, малими обсягами проведення реставраційних робіт, використанням палацових та історичних комплексів під санаторії, лікарні, виправні заклади тощо. Також обмежуючим фактором для відвідування певних об'єктів є неналежний стан інфраструктури – здебільшого низька якість автомобільних доріг, відсутність вказівників та інформаційних стендів поблизу атрактивних об'єктів, часто варварського ставлення до таких об'єктів місцевого населення (розбирання на будматеріали).

Висновки. Оцінка атрактивності ІКТР дозволила визначити найатрактивніші райони в межах Поділля. Беззаперечним лідером є Кам'янець-Подільський район із 144 об'єктами. Також виявилось, що більше половини адміністративних районів Поділля мають незначну кількість привабливих об'єктів або ж не мають їх зовсім. Це говорить про недостатнє використання та вивчення історико-культурних ресурсів регіону. Основною проблемою є у багатьох випадках неналежна збереженість історико-культурних пам'яток, недостатнє фінансування, відсутність реставраційних робіт, подекуди невисока транспортна доступність, відсутність інформації про об'єкти тощо. Для покращення ситуації необхідно популяризувати ІКТР, особливо маловідомі, різноманітними шляхами збільшувати фінансування існуючих історико-архітектурних заповідників, залучати інвесторів та меценатів для реставрації різноманітних об'єктів, популяризувати їх серед широких верств населення. Також проблемним є низьке забезпечення туристичною інфраструктурою (засобами розміщення, закладами харчування тощо), низька якість транспортної інфраструктури, відсутність інформаційних стендів, аншлагов тощо. Також вважаємо за необхідне розширювати реєстри ІКТР шляхом включення маловідомих, але дуже цікавих об'єктів.

Література:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія / О.О.Бейдик. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2001. – 395 с.
2. Великий тлумачний словник української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь ВТФ «Перун», 2000. – 1440 с.
3. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України. Навчальний посібник / О.О.Любіцева, Є.В.Панкова, В.І.Стафійчук. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369 с.

4. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навчальний посібник / П.О.Масляк. – К.:Знання, 2008. – 343 с.
5. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / Ін-т регіон. дослідж. НАН України. - Л., ... К., 1997. – С.64.
6. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. / Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. – Львів: НАН України. - ІРД НАН України. - 1999. - 78 с.
7. Перелік пам'яток культурної спадщини України. Електронний ресурс. Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244948281&cat_id=244910406.
8. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму: Навч. посіб / І.В.Смаль. - Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – 264 с.
9. Царик Л.П. Національні природні і регіональні ландшафтні парки як функціональні складові природоохоронних і рекреаційних систем України. / Л.П.Царик, П.Л.Царик. // Україна: географія цілей та можливостей. Збірник наук. Праць. – Н.:ФОП "Лисенко М.М.", 2012. – Т.1. – С. 342-346.

References:

1. Beidyk O.O. Rekreatsiino-turystychni resursy Ukrainy. Metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia: Monohrafiia / O.O.Beidyk. - K.: VPTs "Kyivskiy universytet", 2001. – 395 s.
2. Velykyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy / Uklad. i holov. red. V.T. Busel. – K.: Irpin VTF «Perun», 2000. – 1440 s.
3. Liubitseva O.O. Turystychni resursy Ukrainy. Navchalnyi posibnyk / O.O.Liubitseva, Ye.V.Pankova, V.I.Stafiichuk. – K.: Alterpres, 2007. – 369 s.
4. Masliak P. O. Rekreatsiina heohrafiia: navchalnyi posibnyk / P.O.Masliak. – K.:Znannia, 2008. – 343 s.
5. Matsola V.I. Rekreatsiino-turystychnyi kompleks Ukrainy / In-t rehion. doslidzh. NAN Ukrainy. - L., ... K., 1997. – S.64.
6. Naukovo-metodychni zasady reformuvannia rekreatsiinoi sfery. / Kravtsiv V.S., Hryniv L.S., Kopach M.V., Kuzyk S.P. – Lviv: NAN Ukrainy. - IRD NAN Ukrainy. - 1999. - 78 s.
7. Perelik pam'iatok kulturnoi spadshchyny Ukrainy. Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244948281&cat_id=244910406.
8. Smal I.V. Osnovy heohrafiy rekreatsii i turyzmu: Navch. posib / I.V.Smal. - Nizhyn: Vyd-vo NDPU im. M. Hoholia, 2004. – 264 s.
9. Tsaryk L.P. Natsionalni pryrodni i rehionalni landshaftni parky yak funktsionalni skladovi pryrodookhoronnykh i rekreatsiynykh system Ukrainy. / L.P.Tsaryk, P.L.Tsaryk. // Ukraina: heohrafiia tsilei ta mozhlyvostei. Zbirnyk nauk. Prats. – N.:FOP "Lysenko M.M.", 2012. – Т.1. – S. 342-346.

Аннотация:

Петр ЦАРИК. ОЦЕНКА ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫХ РЕКРЕАЦИОННЫХ РЕСУРСОВ ПОДОЛЬЯ.

Проведена оценка историко-культурных рекреационных ресурсов Подолья по балльной методике атрактивности разработанной В. Кравцовым, Л. Гринев, С. Копач, С.Кузиком в разрезе административных районов Подолья. Выявлено уровне атрактивности определенных населенных пунктов и административных районов. Проведена классификация административных районов Подолья по количеству историко-культурных объектов и состоянию их сохранения и рекреационной привлекательности. Проанализированы проблемы и перспективы использования историко-культурных рекреационных ресурсов Подольского региона.

Опыт многих стран мира, в том числе развитых, показывает, что историко-культурные объекты могут быть определяющими в формировании спроса на туристические ресурсы и определять виды рекреационной деятельности, направления и объем туристических потоков в определенной местности.

В Украине историко-культурные объекты практически не оценены как туристические ресурсы, большинство достопримечательностей не введены в туристические маршруты, что приводит к их ограниченному использованию, часто отсутствуют даже элементарные указатели на автодорогах на достопримечательности. Все это существенно влияет на отечественный туристический бизнес, который при надлежащей рекламе может давать значительный экономический и социальный эффект.

Снижение атрактивности некоторых населенных пунктов обусловлено низким уровнем сохранности историко-архитектурных объектов в их пределах, их аварийное состояние, отсутствие музейных экспозиций, экскурсоводов, малые объемы проведения реставрационных работ, использования дворцовых и исторических комплексов под санатории, больницы, исправительные учреждения и тому подобное. Также ограничивающим фактором для посещения определенных объектов является ненадлежащее состояние инфраструктуры – в основном низкое качество автомобильных дорог, отсутствие указателей и информационных стендов вблизи атрактивных объектов, часто варварского отношения к таким объектам местного населения (разборки на стройматериалы).

Оценка атрактивности ИКТР позволила определить самые атрактивные районы в пределах Подолья. Безоговорочным лидером является Каменец-Подольский с 144 объектами. Также оказалось, что более половины административных районов Подолья имеют незначительное количество привлекательных объектов или не имеют их вовсе. Это говорит о недостаточном использовании и изучении историко-культурных ресурсов региона. Основной проблемой является во многих случаях плохая сохранность историко-культурных памятников, недостаточное финансирование, отсутствие реставрационных работ, иногда невысокая транспортная доступность, отсутствие информации об объектах и тому подобное. Для улучшения ситуации необходимо популяризировать ИКТР, особенно малоизвестные, различными путями увеличивать финансирование существующих Историко-архитектурных заповедников, привлекать инвесторов и меценатов для реставрации различных объектов, популяризировать их среди широких слоев населения. Также, проблемным является низкое обеспечение туристической инфраструктурой (средствами размещения, учреждениями питания и т.д.), низкое качество транспортной инфраструктуры, отсутствие информационных

стендов, аншлагов и тому подобное. Также считаем необходимым расширять реестры ИКТР путем включения малоизвестных, но очень интересных объектов.

Ключевые слова: историко-культурные рекреационные ресурсы, балльная оценка, Подолье.

Abstract:

Petro Tsaryk. ESTIMATION OF HISTORICAL AND CULTURAL RECREATIONAL RESOURCES OF THE PODILLIA.

The estimation of historical and cultural recreational resources of Podillya by the ball method of attraction developed by V.Kravtsiv, L.Grinov, S. Kopach, S.Kuzik in the section of administrative districts of Podillya was conducted. The levels of attraction of certain settlements and administrative districts are revealed. The classification of administrative districts of Podillia by the number of historical and cultural objects and the state of their preservation and recreational attractiveness has been carried out. The problems and perspectives of using historical and cultural recreational resources of the Podillya region are analyzed.

The experience of many countries, including developed ones, shows that historical and cultural objects can be decisive in shaping the demand for tourist resources and determining the types of recreational activities, directions and volume of tourist flows in a certain area.

In Ukraine historic and cultural objects are practically not evaluated as tourist resources, most of the sights are not included in tourist routes, which leads to their limited use, often even missing elementary signs on highways to places of interest. All this significantly affects the domestic tourism business, which, for the proper advertising, can have a significant economic and social impact.

Reducing the attractiveness of some settlements is due to the low level of preservation of historical and architectural objects within them, their emergency condition (for example, the Chervonogorodsky castle), the absence of museum exhibits, guides, small volumes of restoration works, the use of palace and historical complexes at the sanatorium, the hospital, correctional facilities and so on. Also, the limiting factor for visiting certain objects is the inadequate infrastructure - mostly low quality roads, lack of signs and information stands near attractive objects, often barbaric attitude to such objects of the local population (disassembly of construction materials).

Estimation of the attractiveness of ICTR has allowed to identify the most attractive areas within Podillya. The undisputed leader is Kamenetz-Podolsky district with 144 objects. It also turned out that more than half of the administrative districts of Podillia have a small number of attractive objects or do not have them at all. This suggests insufficient use and study of the historical and cultural resources of the region. The main problem is, in many cases, poor preservation of historical and cultural monuments, insufficient financing, lack of restoration works, sometimes low transport accessibility, lack of information about objects, etc. In order to improve the situation, it is necessary to promote ICTR, especially little-known, in various ways to increase financing of existing Historical and Architectural Reserves, to attract investors and patrons to restoration of various objects, to popularize them among the general population. Also, the problem is the poor provision of tourist infrastructure (accommodation facilities, catering facilities, etc.), poor quality of transport infrastructure, lack of information stands, sales outlets, etc. We also consider it necessary to expand the registries of ICTR by incorporating little-known but very interesting objects.

Key words: historical and cultural recreational resources, ball scoring, Podillya.

Надійшла 10.10.2018р.

УДК 911.2:504.54 (477.43)

Світлана НОВИЦЬКА

ПОТЕНЦІАЛ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ПЕРСПЕКТИВНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ЛАНДШАФТНИХ ПАРКІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТІВ РЕКРЕАЦІЇ

Розглянуто питання дослідження територіальних можливостей та оцінки рекреаційно-туристичних ресурсів перспективних регіональних ландшафтних парків (РЛП) Тернопільської області. Перспективні регіональні ландшафтні парки представлені: Малополіським РЛП в межах південної частини фізико-географічної області Малевого Полісся; РЛП "Княжий ліс" в околиці м.Теребовля на межиріччі Серету і Гнізни; РЛП "Скала-Подільське Надзбруччя" в околицях смт. Скали-Подільської; РЛП "Збаразькі Товтри" в центральній частині Товтрової гряди, РЛП "Бережанське Опілля" в мальовничому куточку Бережанщини.

Ключові слова: потенціал, регіональний ландшафтний парк, рекреація, туристично-рекреаційна діяльність, функціональні зони, Тернопільська область.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Відповідно до Закону України «Про загальнодержавну програму розвитку заповідної справи на період до 2020 року» [5] з метою сприяння розвитку рекреаційної та оздоровчої діяльності в межах природоохоронних територій передбачається оптимізація їх рекреаційно-

го використання, тому питання ефективного використання їх природних ресурсів, збереження багатства місцевої природи, а також раціональна організація на їхній території туристсько-рекреаційної діяльності є надзвичайно важливими. Регіональні ландшафтні парки (РЛП), поряд із національними природними